

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

În fiecare săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 2545/1924.

Enciclica Sinodală

pentru punerea în aplicare a Calendarului îndreptat pe ziua de
1/14 Octomvrie 1924.

Către clerul și poporul creștin ortodox
din România.

Iubiți frați și fii în Domnul!

Cap. I.

*De când avem calendarul Iulian de astăzi:
și cine l-a făcut și ni-l-a dat.*

În anul viitor, se împlinesc 1600 de ani, de când soborul Sfinților Părinți dela Niceia a rânduit să se primească de toată lumea creștină pentru socotirea timpului *Calendarul Iulian*. Acest Calendar nu a fost făcut la Niceia și nici n'a fost întocmit de vre'unul din credincioșii Sfintei Noastre Biserici creștine, ci Sfinții Părinți din Niceia l'au găsit deja întocmit de un mare învățat păgân Sosighene, care îl lucruse cu 6 ani mai înainte de nașterea Mântuitorului Hristos, adică pe timpul împăratului roman Iulius Cezar, al cărui nume îl poartă. Cum însă acest calendar Iulian era, în socoteală de timp, cel mai bun decât toate calendarele depe vremea aceea, Sfinții Părinți ai Bisericii noastre creștine n'au mai ținut seama că era făcut de un păgân, și că fusese folosit de păgâni mai mult de 300 de ani, ci l-a primit așa cum l'au găsit întocmit, pentru toată Biserica și lumea creștină deatunci, păstrându-i încă și numele de calendar Iulian, cum îl numiseră păgânii. Au ținut însă să-l *înceștineze*, pentru că au așezat în el printr'o socoteală aparte, stabilită la Niceia atât data Sfințelor Paști, care nu exista la păgâni, cât și toate sărbătorile și sfintele slujbe creștinești, cu pomenirea, în fiecare din cele 365 de zile ale anului, a câte unui sfânt cel puțin, din sfinții Bisericii creștine. Prin cuprinsul deci și prin însemnătatea ce i-s'a dat de Biserica noastră, calendarul Iulian a fost, cum am zice, *botezat în legea creștină*; și n'a mai rămas în el dela Sosighene păgânul, decât numărul și numele de luni și de zile, ale anului adică socotelile științei astronomice.

CAP. II.

Calendarul nostru Iulian este greșit în socoteala timpului, căci a lăsat anul mai mare decât trebuie.

Înceștinat în felul acesta, calendarul Iulian a slujit Biserica și lumea creștină și în Răsărit și în Apus, unde s'a introdus în cele din urmă prin lege de stat de către regele apusean Carol cel Mare, în veacul al VIII-lea dela Mântuitorul Hristos. În veacul al XVI-lea însă, învățații creștini au constatat că, socotelile astronomice ale lui Sosighene sunt greșite, căci el croise anul în calendarul acesta mai mare mai lung de cât anul cerului. Anul cerului sau anul astronomic este acela, pe care îl încheie soarele după ce s'au terminat în întregime cele patru anotimpuri adică, Primavara, Vara, Toamna și Iarna. Zilele cât țin toate acestea anotimpuri adunate la un loc, formează anul adevărat, adică anul pe care ni-l dau însuși soarele și cerul, și datorită celor ce întocmesc calendare este ca să se țină în socotelile ce întocmesc pe hârtie, nu de ani închipuiți de mintea lor, ci de anul ceresc, adică de totalul timpului în care se încheie complet cele patru (4) anotimpuri. S'a dovedit de învățații creștini, că anul ceresc e numai de 365 de zile, 5 *ceasuri*, 48 minute și 48 de secunde, pe când anul din calendarul lui Sosighene era de 365 de zile și 6 *ceasuri* întregi. Între anul lui Sosighene deci și între anul ceresc s'a descoperit o nepotrivire de 11 minute și 12 secunde, cu care anul din calendarul Iulian e mai lung de cât anul ceresc. Din cauza acestei greșeli, deosebirea dintre adevăratul an — care-i cel ceresc — și între anul din calendarul Iulian a crescut an de an cu 11 minute și 12 secunde, ceea ce în sute de ani face multe zile. Anume au stabilit, că anul cerului se încheia mai degrabă, iar cel al calendarului Iulian se încheia cu

mult mai târziu de cât el. Calculând întârzierea aceasta, numiții învățați au descoperit, că în veacul al XVI-lea, ea ajunsese deja la 10 zile, și că prin urmare anul cerului și anul calendarului nu mai corespundeau între ele ca arătare de vremi, căci numai arătau împreună la aceeași dată, numite semne cerești, cum arătaseră pe vremea lui Sosighene, și până către Sinodul din Niceia.

Așa de pildă pe vremea lui Sosighene, acel semn ceresc, care se *numește equinopțiul de primăvară*, și care are loc primăvara atunci când ziua e egală cu noaptea, era statornicit în calendarul Iulian la o dată anumită, când el se întâmpla cu adevărat și în natură, și anume la 21 Martie. Deci când era în calendarul Iulian 21 Martie, tot atunci arătau și ceasornicele ziua egală cu noaptea adică equinopțiul de primăvară. Din cauză însă a celor 11 minute și 12 secunde, cu care anul Iulian a fost calculat mai mare de cât cel ceresc, data de 21 Martie din calendarul Iulian a început să rămână în urmă de adevăratul timp al vremii când ziua devine în primăvară egală cu noaptea; Așa că în secolul al XVI-lea equinopțiul de primăvară începuse să fie arătat de ceasornice cu 10 zile mai înainte de 21 Martie al calendarului Iulian, cu care la început equinopțiul ceresc căzuse într-o vreme.

Pentru a se ști deci, data equinopțiului de primăvară, de cari creștinii se serveau după regulile stabilite de Soborul dela Niceia pentru calcularea datei Sf. Paște, trebuia în secolul al XVI-lea să nu se mai caute în calendarul Iulian când cade 21 Martie, ci să se aibă drept călăuză pentru această socoteală ceasornicul cu care trebuia să se măsoare durata zilei și a nopței spre a se vedea când anume deveneau acestea primăvara egale între ele.

CAP. III.

Revizuirea acestui calendar de către Romano-catolici sub papa Grigore al XIII. spre a-i îndrepta greșelile de calcul făcută de Sosighene.

Convingându-se de această greșală a calendarului Iulian, papa Grigore al XIII-lea, care a trăit în secolul al XVI. a însărcinat pe un învățat Luigi Lilio să revizuiască calendarul Iulian, — de care se conducea și Biserica papală, — pentru a-l apropia cât mai mult de calendarul ceresc, adică de a-l face să arate și el deapururi la aceeași dată a vremii cu cel ceresc atât equinopțiul de primăvară, cât și equinopțiul de toamnă, cum și cele două solstiții adică pe cel de vară, când avem cea mai lungă zi și pe cea de iarnă, când avem cea mai lungă noapte. Cu toate stră-

duințele și învățătura lui însă, nici Lilio n'a putut să potrivească între ele calendarul Iulian și pe cel ceresc în așa fel, în cât să le facă de tot egale ca durată. Anul Iulian revizuit de el, e drept că n'a rămas mai mare de cât anul ceresc cu cele 11 minute și 12 secunde, ca anul lui Sosighene; dar tot a rămas și el mai mare cu 22—26 de secunde, de cât anul ceresc.

Ca să ajungă la apropierea aceasta, Lilio a scăzut din calendarul revizuit de el, cele 10 zile, cu care anul calendarului Iulian rămăsese în urmă de anul ceresc până în secolul al XVI. alegând pentru această scădere și scurtare, ziua de 5 Octombrie din anul 1582, căreia în loc de 5 Oct. i-a zis 15 Oct. Pentru a împedica însă și pe viitor producerea unor astfel de zile de întârziere, pe care în mod fatal aveau să le nască cele 11 minute și 12 secunde de diferență, din care rezultaseră și cele 10 zile din trecut în intervalul numai de 1257 de ani, câți trecuseră dela Niceia până la revizuirea din 1582 a acestui calendar, Lilio a lăsat în fiecare grup de câte 400 de ani, care își are bisecți toți anii dela urma fiecărei sute, numai un singur an bisect, adică de 366 de zile și anume numai anul cu care să termină suta a patra. Pe toți ceilalți trei ani bisecți, cu care se încheie suta a treia, și suta a doua și suta a întâia Lilio i-a redus la ani comuni, adică la ani numai de câte 365 de zile. Pentru ce a redus el anii bisecți ai sutelor a treia, a doua și a întâia din fiecare grupă de câte 400 sute de ani la ani comuni? Pentru că s'a calculat, că în timp de 400 de ani, cea 11 minute și 12 secunde, cu care anul Iulian e mai mare de cât cel ceresc, fac tocmai trei zile și ceva, cu care anul Iulian devine mai mare. Din patru în patru sute de ani deci, anul Iulian devine mai mare de cât cel ceresc cu câte trei zile și ceva, cu care el rămâne în urmă față de vremurile cerului și ale naturii. Lui Lilio prin urmare îi trebuia să taie din calendarul Iulian, nu numai cele 10 zile, care se formaseră până la 1582 din aceste trei zile și ceva, ci îi trebuia să le taie și pe acelea pe care aceste trei zile și ceva aveau să le mai producă regulat și în viitor. Și le-a tăiat și pe acestea prin suprimarea după cum văzurăm a anilor bisecți dela sfârșitul sutelor întâia, a doua și a treia, din fiecare grupă viitoare de câte 400 de ani. A mai rămas însă de tăiat, pentru ca să poată să devină la fel între ele anul calendaristic cu cel ceresc sau astronomic, încă acel „ceva”, care am arătat că prisosește peste cele trei zile tăiate și care provine din cele 22—26 de secunde cu care și anul Gregorian a rămas mai mare de cât

anul ceresc. Aceste 22—26 de secunde ar face, după calculele lui Lilio, încă o zi la fiecare 4000 de ani, cu care anul Gregorian ar rămâne mai mare și mai în urmă de cât anul ceresc. Ca să o înlăture și pe această zi, Lilio a rânduit să se taie la împlinirea a fiecărei 4000 de ani din anul bisect al sutei a patra, care va cădea atunci. Grupul de 400 de ani deci, cu care se vor încheia perioadele de câte 4000 de ani își va avea comun și nu bisecți adică de 365 de zile și nu 366 de zile nu numai cei trei ani finali ai sutelor întâia, a doua și a treia, ci pe toți patru adică și anul bisect din suta a patra.

CAP. IV.

Calendarul Iulian, revizuit sub Papa Grigore al XIII, ia numele de calendar grigorian și devine oficial în Apus și pentru Romano-catolici și pentru protestanți.

Astfel revizuit, calendarul Iulian al Romano-catolicilor a devenit dela Lilio încoace, adică dela 1582 până azi calendarul Grigorian, după numele Papei Grigore al XIII-a care l-a introdus; și a fost primit foarte cu greu de Romano-catolici; și a fost primit și mai cu greu de protestanți, care l-au admis abia cu vreo sută și șapte zeci de ani în urma Romano-catolicilor.

CAP. V.

Biserica Ortodoxă însă de Răsărit nu l-a adoptat.

Noi Biserica și creștinii ortodoxi n'am primit până astăzi acest calendar gregorian în felul revizuit de Lilio pentru următoarele motive:

1. Pentru că nu e nici el exact, după cum am arătat, întru cât nici el egalează perfect, ca coincidență de vremi, anul calendaristic cu cel ceresc și

2. Pentru că în calendarul Grigorian al romano-catolicilor nici data Sf. Paște nu se calculează ca la noi, nici sfinții cari se pomenesc în fiecare zi, nu sunt aceiași cu cei dela noi ortodoxii și nici slujbele cari li se fac, adică ritualul din tipic nu e ca la noi.

CAP. VI.

Trebuința Bisericii ortodoxe de Răsărit de a-și îndrepta și ea calendarul Iulian de greșelile lui Sosighene; și motivele speciale pe care le are Biserica ortodoxă română pentru o astfel de îndreptare.

Cum însă suntem demult convinși și noi ortodoxii de greșala Sosighene în calcularea anului său calendaristic, întru cât astăzi de pildă equinoptitul de primăvară nu-l mai avem la 21 Martie, cum l-a calculat Sosighene și

cum l-a stabilit în calendarul Iulian, ci ziua cu noaptea sunt egale azi, după arătările ceasornicului, cu 13 zile mai înainte de această dată, adică la 8 Martie al calendarului Iulian, declarăm de astă dată că ne-a devenit și nouă cu neputință să ne mai opunem adevărului și să păstrăm ca și până aci tot calendarul Iulian al lui Sosighene. Și ne-a devenit cu neputință să-l mai păstrăm pe acest calendar, pentru următoarele motive:

1. Toate statele creștine ortodoxe, între care se numără și statul nostru românesc, au primit pentru uzul lor și al cetățenilor lor ortodoxi, calendarul Gregorian, ca fiind mai aproape de anul ceresc de cât cel Iulian.

2. Dela întregirea scumpei noastre Patrii încoace, suntem cu toți datori a căuta și a folosi tot ce poate duce la unirea între ei a tuturor cetățenilor acestei scumpe patrii, în care, pe lângă noi creștinii ortodoxi, se numără acum foarte mulți de altă lege. Pe toți acești cetățeni noi ai Patriei noastre, noi ortodoxii, cari suntem prin numărul și prin calitatea noastră de băștinași elementul de plămădire și de reprezentare al românismului, avem datoria să-i atragem cât mai mult în spre masele românaști și să-i alipim cât mai intim de sânul Patriei noastre. Aceasta o cer marile interese ale statului. Și cum calendarul nu pune în joc nici ființa credinței, nici vreo parte însemnată din viața noastră bisericească: am crezut de datoria noastră să ne servim și de el pentru a înlesni în masa tuturor cetățenilor noștri apropierea sufletești și sociale trebuitoare.

3. Ne-am dat seama prin studii și prin experiențe anume, că din cauza nepotrivirilor dintre calendare se păstrează în lumea noastră muncitoare două rânduri de sărbători, cum e de pildă nu numai la Sf. Paște și la sărbătorile dependente de el, ci și la Nașterea Mântuitorului, la Bobotează, la Adormirea Maicii Domnului etc., adică la toate sărbătorile fixe; și că prin atâtea zile de repaos, se pricinuește muncii și econpmiei românești, concurată cu atâtea competență și îndemnare de streini, pagube, care după cum au calculat unii s'ar ridica pentru fiecare zi de repaos, la suma de vr'o 300 milioane lei.

4. Ne-am dat seama de asemenea, că n'avem dreptul să ne opunem științei care ne vestește adevărul, pentru că lupta Mântuitorului Hristos a fost în lumea aceasta, ca să le împună tuturor adevărul. „Eu pentru aceasta m'am născut, și pentru aceasta am venit în lume ca să mărturisesc adevărul. Tot cel ce este din adevăr ascultă glasul meu“¹⁾, i-a zis El lui Pilat, când acesta îl judeca spre moarte,

¹⁾ Ioan Cap. XVIII. v. 37.

adică în momentul cel mai grav și mai solemn al petrecerii sale pe pământ. Și Mântuitorul a luptat pentru impunerea în lume a adevărului, *ori de ce natură ar fi el*, pentru că, după cum singur ne spune, „numai adevărul liberează”²⁾.

A ne mai opune deci adevărului astăzi, când la noi Românii i-s'a mai adăogat în sprijin și celelalte trei motive arătate mai sus și multe altele, ar fi fost pentru Biserica noastră ortodoxă română și pentru creștinii ei, a se opune dintr'o dată, și lui Hristos, care văzurăm că ne poruncește prin învățăturile sale supunerea la adevăr, și realităților, în care ne-a fost dat să trăim.

Ar fi fost să ne arătăm mai fricoși și mai slabi, de cât Sf. Părinți dela Soborul din Niceia, care în nevoia de a avea un calendar pentru lumea și Biserica lui Hristos n'au stat la îndoială să-l adapte pe cel mai bun din vremea aceea, care am văzut că fusese *făcut de un păgân*, și că fusese folosit de păgâni mai mult de 300 de ani.

Noi ortodoxi de azi nu ne putem socoti, nici mai cu minți, și nici mai sfinți de cât sfinții Părinți din Biserica veche, care ne-au lăsat calendarul Iulian, cel de azi. Și spre a nu ne opune adevărului, și spre a nu ne păgubi poporul pe tărâmul economic, și în deosebi, spre a nu ne arăta că desaprobăm fapta Sf. Părinți din Niceia, de a fi primit pentru sfânta Biserică a lui Hristos chiar un calendar păgânesc, am căutat și noi, reprezentanții de azi ai Bisericilor ortodoxe naționale de Răsărit să ne îndreptăm calendarul nostru Iulian, lucrat cum văzurăm de păgânul Sosighene în partea lui astronomică.

CAP. VII.

Bisericile ortodoxe surori cu cea românească s'au înțeles la Patriarhia din Constantinopol în anul trecut cum să se facă în calendarul nostru de azi îndreptările trebuitoare. Patriarhia din Constantinopol și Biserica grecească l-au și îndreptat și introdus dela 10 Martie. Biserica noastră îl intruduce dela 1 Octomvrie din acest an.

În scopul acesta bisericile ortodoxe de Răsărit, și-au scris una alteia, îndemnându-se una pe alta la îndreptarea calendarului lor comun. Iar în anul trecut s'a ținut de o Comisiune ortodoxă, la care am luat parte și noi Românii, mai multe ședințe chiar la Patriarhia din Constantinopol, în care s'a primit atât îndreptarea calendarului Iulian al sfintei noastre Biserici de Răsărit, cât și felul după care să i-se facă această îndreptare.

Mai grăbite chiar de cât Biserica noastră românească Patriarhia din Constantinopol și biserica din Grecia au și introdus pentru uzul lor calendarul Iulian, îndreptat de ele după regulile stabilite de Comisia ortodoxă dela Constantinopol, cu începere chiar dela 10 Martie din acest an, precum i-au și dat de știre Sfântului nostru Sinod.

Pentru aceste motive, după ce a aprobat în ședința sa din 23 Octombrie a anului trecut îndreptarea calendarului nostru și după ce a stabilit să se păstreze în el fără nici o schimbare vechile așezări ritual ale sf. noastre Biserici de Răsărit. Sf. Sinod al Bisericii noastre, vă dă acum de știre că dela 1 Octombrie din acest an, va intra în aplicare și pentru Biserica ortodoxă a neamului nostru calendarul îndreptat de el. Lui 1 Octombrie, i-se va zice în acest în acest an 14 Octombrie, căci numai așa se pot lepăda afară din calendarul de azi cele 13 zile, cu care acest calendar a rămas în urmă de anul cerului sau astronomic, care singur este anul cel adevărat.

CAP. VIII.

Regulele stabilite în anul trecut la comisiunea ortodoxă de la Patriarhia din Constantinopol pentru îndreptarea calendarului Iulian Sfântul nostru Sinod le-a urmat întocmai.

Iată acum, cum s'a făcut îndreptarea calendarului Iulian de către Sfântul nostru Sinod.

Comisiunea ortodoxă dela Patriarhia din Constantinopol, da care am vorbit, a stabilit: 1. ca bisericile ortodoxe naționale să nu îndrepteze în calendarul sfinteinoastre Biserici de Răsărit, de cât socotelile de timp, pe care Sosighene, le-a calculat greșit, și al 2. ca să nu se schimbe în calendarul astfel îndreptat nici așezările Sf. Părinți pentru serbarea Paștilor, nici numirea sfinților din fiecare zi, așa cum o avem astăzi, nici posturile și nici sfintele slujbe zilnice prevăzute și rânduite de tipicul ortodox.

În privința credinței și a cultului prin urmare îndreptarea aceasta lasă calendarul nostru întocmai, cum l'a primit dela Nicea și cum ni s'a păstrat până astăzi, întru cât ea nu schimbă și nu știrbește în el nimic din rânduelile de credință și de cult, statornicite de Sf. Părinți ai Bisericii de Răsărit.

Șigura scsimbare, pe care o face în el este numai cea privitoare la calcularea timpului, adică numai cea prin care anul calendarului trebuie să se apropie cât mai mult de anul cerului.

Din cele arătate mai sus, am văzut, că anul calendarului Iulian este mai mare de cât anul cerului cu 11 minute și 12 secunde; și că porțiunea aceasta de timp, așa mică cum e, dă totuș naștere din patru sute în patru sute de ani la 3 zile și ceva, cu care anul calendarului Iulian rămâne în urmă față cu cel ceresc. Am arătat de asemenea, că dela Niceia, adică dela anul 325 după Hristos și până astăzi, anul calendarului, nostru a rămas în urmă față cu anul ceresc cu 13 zile; și că din cauza acestei întârzieri equinoptiul de primăvară, după care sfânta noastră Biserică de Răsărit calculează data Sfintelor Paști a trecut dela 21 Martie din calendar unde îl stabilise Sosighene și unde se împlinea cu adevărat și în natură la 8 Martie.

Datoria noastră e prin urmare să ne apropiem anul calendarului nostru de anul cerului, ca să le facem să se potrivească unul cu altul, căci din cauza acestor întârzieri de câte 3 zile și ceva la fiecare patru sute de ani, calendarul nostru Iulian, așa cum îl avem azi, va ajunge să ne arate cu vremea Primăvara în Vară, Vara în Toamnă, Toamna în Iarnă și Iarna în Primăvară. Timpul cu alte cuvinte va trece înainte la vremea care i-a rânduit-o Dumnezeu, iar calendarul nostru ni'l va arăta, prin datele sale lunare, din cauza acestor întârzieri, numai după ce în realitate a trecut.

Pentru a ne potrivi deci anul calendarului cu anul cerului ne-am văzut siliți și noi ortodoxii să facem cu cele 13 zile cu care ne-am depărtat până azi de

²⁾ Ibid. Cap. VIII. v. 32.

de anii cerului ceia ce au făcut și alții, *întru cât nu se putea altfel, adică să le tălem și noi și să le scoatem din calendarul nostru de azi.* Data pentru această scoatere s'a stabilit de Sf. Sinod, după cum am spus, *la 1 Octombrie din acest an, care va deveni 14 Octombrie.*

Pentru zilele de spor însă, cu care anul nostru s'ar mări și ar mai rămâne și pe viitor în urmă din cauza celor 11 minute și 12 secunde, care nu vor putea să dispară nici odată noi ortodoxii nu am mai făcut ceia ce au făcut d. e. Romano-catolicii, care prin Lilio al lor au făcut și ei greșeli.

Noi am ținut din potrivă să ne apropiem anul calendarului de anul cerului mult mai mult de cum și l-au putut apropia ei; și cu ajutorul lui Dumnezeu, am reușit, pentru că, pe când anul Gregorian rămâne în urma anului cerului cu 22-26 secunde, care la 4000 de ani fac o zi, anul Iulian, așa cum a fost îndreptat acum de noi nu mai rămâne în urmă de anul cerului, de cât cu vreo două secunde, care numai după 40.000 de ani fac o zi.

Prin urmare noi ortodoxii, nu numai că am înlăturat prin îndreptarea făcută greșelile de calcul ale lui Sosighene și pe trecut și pe viitor dar le-am înlăturat și pe ale lui Lilio, făcând ca calendarul sfintei noastre Biserici de Răsărit să rămână desigur tot cel de până aci, dar să numai fie în privința calculelor de timp, nici cel păgânesc a lui Sosighene, nici cel Gregorian al romano-catolicilor.

La apropierea această de anul cerului mult mai mult de cât Romano-catolicii, noi ortodoxii am ajuns, luând pentru viitor în locul grupului de 400 de ani, cum au luat Romano-catolicii, un grup mai mare și anume un grup de 900 de ani, și lăsând în acel grup numai doi ani bisecți în loc de nouă câți ni se indică de numărul celor 900 de ani ai grupului luat de noi. La un grup de ani deci aproape egal cu al Romano-catolicilor, noi ortodoxii redncem după metoda aceasta 7 zile din cele pe care ni le dau anul și neconțin cele 11 minute și 12 secunde, cu care anul calendarului este mai mare de cât anul cerului pe când romano-catolicii reduc numai 6 zile.

Cum vedeți, iubiți clerici și creștini deși pentru prisosul de 13 zile pe care îl avem din trecut, a trebuit să procedăm și noi ortodoxii ca și romano-catolicii, tăindu-le și noi pe ale noastre în 1924 cum și le-au tăiat și ei pe cele 10 zile ale lor, în 1582 pentru prisosul de zile însă care va avea să se ivească în viitor din cauza celor 11 minute și 12 secunde cu care anul calendarului va fi neconțin mai mare de cât anul cerului, noi ortodoxii am lucrat mai cu îndemânare și cu totul altfel de cât romano-catolicii.

Așa fiind, calendarul pe care Sf. Sinod îl introduce *dela 1 Oct. din acest an, nu e după cum vedeți cel romano-catolic, ci tot vechiul calendar Iulian al Sfintei noastre Biserici ortodoxe de Răsărit, dar îndreptat în privința socotirii timpului mult mai bine de cât calendarul Gregorian al romano-catolicilor.*

CAP. IX.

Clerul și poporul țării și al Bisericii noastre ortodoxe române să primească cu încredere calendarul îndreptat de Sf. Sinod, care e mai bun ca socotirea timpului și de cât al lui Sosighene și de cât cel Gregorian al Romano-catolicilor și în care rânduelile de credință și de ritual nu s'au schimbat întru nimic, ci au rămas tot cele stabilite de Sf. Părinți și de soboarele Bisericii ortodoxe de Răsărit.

Să nu se clătească deci sufletele voastre, că prin îndreptarea calendarului cu, care v'ați pomenit din tată în fiu, s'ar fi făcut de Sf. Sinod vre o schim-

bare în rânduelile sfintelor noastre așezări ortodoxe, căci după cum vedeți, noi n'am luat din calendarul Gregorian al romano-catolicilor nici măcar socotelile de timp în felul cum și l-au făcut și pentru viitor.

Iar cât pentru cuprinsul ortodox al calendarului îndreptat de Sf. Sinod. să vă fie în știre, că nu s'a atins nimic, cum am spus și mai sus, dince au așezat pentru Sf. Paște, pentru Praznice și sărbători, petru posturi șiritul, Sf. Părinți ai Bisericii ortodoxe de Răsărit.

Așa de pildă, data Sf. Paști se va calcula în în acest calendar ca și în trecut, adică tot după *vechia noastră Pascălie*, cu păstrarea neștirbită a celorloraș legături dintre sfintele paște și dintre sărbătorile dependente de el. Sfinții și sărbătorile fixe rămân tot tot în zilele în care au fost așezate, ca și până acum, numai că poziția lor lunară se sue mai sus de cea de azi cu cele 13 zile lepădate di calendarul îndreptat, dar păstrând aceleași date de până acum.

Așa de pildă Sf. Nicolaie se va serba și în calendarul îndreptat de Sf. Sinod tot în 6 Decembrie care însă va fi mai sus ca poziție, de ziua în care serbat până acum, cu cele 13 zile șterse din calendarul de azi.

Să se știe însă, că sfinții din cele 13 zile șterse, din calendarul îndreptat, adică sfinții care se serbează în calendarul de de azi *dela 1-14 Octombrie se vor serba într'o singură zi adică la 14 Oct.* întru cât în, tipicul nostru ortodox avem zile, în care se serbează dintr'o dată mai mulți sfinți.

Dela anul viitor înainte însă, de când anul calendarului nostru îndreptat nu se va mai micșora ca acum 13 zile, ci își va avea în întregime cele 365 de zile când va fi comuni și cele 366 de zile când va fi bisect ca și până acum, sfinții deia 1-14 Octombrie se vor serba ca și până canm fiecare în parte și la ziun lor.

*

Vă sfătuim deci, iubiții noștri clerici și creștini, să primiți calendarul care se publică aci, lucrat pentru partea de an pe care o mai avem până la 1 Ianuarie 1925 cu toată încrederea și liniștea sufletească. Acest calendar este lucrat după regulile stabilite în Comisia dela Patriarhia de Constantinopol, care împreună cu biserica grecească l-au și introdus dela 10 Martie din acest an, și care, curățit de greșelile lui vechi, nu are în același timp ca cuprins nimic comun cu calendarul gregorian al Romano-catolicilor în care dată sfintele Paști se calculează altfel, în care sfinții zilnici sunt în cea mai mare parte alții de cât al noștri și cari își au alt ritual pentru cultul zilnic de cât ritualul din tipicul nostru ortodox.

„Darul Domnului nostru Iisus Hristos, și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și Impărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți” Amin!

Miron Mitropolit Primat al României,

Pimen Mitropolitul Moldovei și Sucevei,

Nicolae Mitropolitul Ardealului,

Gurie Arhiepiscopul Chișinăului,

Vartolomeu Episcop al Râmnicului Noul Severin,

Lucian al Romanului,

Ghenadie al Buzăului,

Iacov al Hușilor,

Ioan al Aradului,

Iosif al Caransebeșului,

Roman al Oradiei-Mari,

Nicolae al Clujului,

Visarion al Hotinului,

Nectarie al Cetății-Albe,

Ilarie al Constanței,

Evghenie Piteșteanu,

Teofil Râmniceanu,

Valerian Crațoveanu,

Platon Ploșteanu,

Dionisie al Ismailului,

Ipolit Rădăușeanu,

Ilarion Bacăoanu,

Gherontie Silisteanu.

CALENDARUL BISERICESC

pentru lunile OCTOMVRIE, NOEMVRIE ȘI DECEMVRIE

anul 1924

îndreptat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române-Autocefale

OCTOMVRIE Are 31 zile	NOEMVRIE Are 30 zile	DECEMVRIE Are 31 zile
<p style="text-align: center; font-weight: bold;">1—13 Octomvrie st. v. se suprimă</p> <p>M 1 J 2 V 3 S 4 D 5</p> <p>L 6 M 7 M 8 J 9 V 10 S 11 D 12</p> <p>L 13</p> <p>M 14 Sf-ții Cuv. Cosma și Parascheva M 15 Sf. M. Luchian pr. Anv. Incoronării J 16 Sf. Longhin. Nașt. A. S. R. Prinț. Carol V 17 Sf. Pro. Osie și M. Andr. Criteanul S 18 Sf. Apost. și Evanghelist Luca D 19 Sf. Prooroc Ioil</p> <p>Duminica 23 după Rusalii. <i>Glas 3, Voscr. 9.</i> Efes. II. 4—10. Lc. VIII. 26—39.</p> <p>L 20 Sf. Mare Mucenic Artemie M 21 Sf. Cuv. Ilarion cel Mare M 22 Sf. Averchie episcopului J 23 Sf. Mc. și Ap. Iacov al Ierusalimului V 24 Sf. Marele Mucenic Areta S 25 Sf-ții Muc. Marchian și Martirie D 26 †) Sf. Marele Mucenic Dimitrie</p> <p>Duminica 24 după Rusalii. <i>Glas 4, Voscr. 10.</i> Efes. II. 14—22. Gal. V. 22—VI. 1—2. Lc. VIII. 41—56. Mt. XI. 27—30.</p> <p>L 27 Sf. Nestor și Dimitrie cel nou M 28 Sf. Mucen. Terentie și Neonila M 29 Sf. M. Anastasia. Nașt. M. S. Reginei J 30 Sf-ții Mucen. Zinovie și Zinovia V 31 Sf. Ap. Stahie, Narchis și alții</p>	<p>S 1 Sf. Cosma și Damian (Asia) D 2 Sf. Mucenic Achindin</p> <p>Duminica 22 după Rusalii. <i>Clas 5, Voscr. 11.</i> Gal. VI. 11—18. Lc. XVI. 19—31.</p> <p>L 3 Sf. Mucenic Achepsima M 4 Sf. Ioanichie cel Mare și Nic. M 5 Sf. Mc. Galaction și Epistimia J 6 Sf. Pavel Mărturisitorul V 7 Sf. 33 Mucenici și Sf. Cuv. Lazăr S 8 †) Sobor. Sf. Arh. Mih. și Gavril D 9 Sf-ții Mucen. Onisifor și Porfirie</p> <p>Duminica 25 după Rusalii. <i>Glas 6, Voscr. 1.</i> Efes. IV. 1—7. Lc. X. 25—37.</p> <p>L 10 Sf. Ap. Erast și Sf. M. Orest. M 11 Sf. M. M. Mina; Vic. și Vichent M 12 Sf. Ion cel milostiv și Nil J 13 Sf. Ioan Gură de aur V 14 Sf. Apostol Filip S 15 Sf. Gurie. <i>Incep. Post. Crăc.</i> D 16 Sf. Apost. și Evanghelist Matei</p> <p>Duminica 26 după Rusalii. <i>Glas 7, Voscr. 2.</i> Efes. V. 9—19. Lc. XII. 16—21, VIII. 8.</p> <p>L 17 Sf. Grigorie al Neochesariei M 18 Sf. Platon și Roman M 19 Sf. Proor. Avdie, Sf. M. Varlaam J 20 Sf. Grigorie dela Bistr. și Proclu V 21 †) Intrarea în Bis. Dezleg. la pește S 22 Sf. Apostol Filimon C 23 Sf. Amfilohie al Iconiului</p> <p>Duminica 30 după Rusalii. <i>Glas 8, Voscr. 3.</i> Colos. III. 12—16. Filip. III. 20—IV. 1—3. Lc. XVIII. 18—27. Mat. V. 14—19.</p> <p>L 24 Sf. Mucenic Climent al Romei M 25 Sf. Mare Muceniță Ecaterina M 26 Sf. Alipie Stălpnicul și Stelian J 27 Sf. Mare Mucen. Iacov Persul V 28 Sf. Mucenic Ștefan cel nou S 29 Sf. Mucen. Paramon și Filomen D 30 Sf. Ap. Andrei cel întâi chemat</p> <p>Duminica 31 după Rusalii. <i>Glas 1, Voscr. 4.</i> I. Tim. I. 15—17. Lc. XVIII. 35—43.</p>	<p>L 1 Sf. Prooroc Naum M 2 Sf. Prooroc Avacum M 3 Sf. Prooroc Sofonie J 4 Sf. Varvara și Ioan Damaschin V 5 Sf. Sava cel sfințit S 6 †) Sf. Ierarh Nicolae D 7 Sf. Amvrosie și Filoteea</p> <p>Duminica 27 după Rusalii. <i>Glas 2, Voscr. 5.</i> Efes. VI. 10—17. Luc. XIII. 10—17.</p> <p>L 8 Sf. Cuvios Patapie M 9 Zemislirea P. Sf. Fecioare Maria M 10 Sf-ții M. Mina, Ermoghen și Evg. J 11 Sf. Daniil Stălpnicul V 12 Sf. Spiridon al Trimitundeii S 13 Sf-ții Muc. Evstratie și Lucia D 14 Sf. Mucenic Thirs.</p> <p>Duminica 28 după Rusalii și a Sf. Strămoși. <i>Glas 3, Voscr. 6.</i> Col. III. 4—11. Lc. XIV. 16—24. Mf. XX. 16.</p> <p>L 15 Sf. Mucenic Elevatione episcopul M 16 Sf. Prooroc Agheu M 17 Sf. Prooroc Daniil și cei 3 tineri J 18 Sf. Mucenic Sevastian V 19 Sf. Mucenic Vonifatie S 20 Sf. Mucenic Ignatie al Antiohiei D 21 Sf. Muc. Iuliana și Sf. Temistocle</p> <p>Duminică înaintea Nașterii Domnului: a Sf. Părinți. <i>Glas 4, Voscr. 7.</i> Evr. XI. 9—10, 32—40. Mf. I. 1—24</p> <p>L 22 Sf. Marea Muceniță Anastasia M 23 Sf. 10 Mucenici din Creta M 24 Sf. Muceniță Evghenia fecioara J 25 †) Nașterea Domnului. H. V 26 †) Sob. Maicii D-lui. Sf. Nicodim S 27 § Sf. Ap. și Arhidiacon Ștefan. H. D 28 Sf. 20.000 de Mucenici</p> <p>Duminică după Nașterea Domnului. <i>Glas 5,</i> <i>Voscr. 8.</i> Gal. I. 11—19. Maf. II. 13—23.</p> <p>L 29 Sf. 14.000 de Prunci Mucenici M 30 Sf. Muceniță Anisia M 31 Sf. Cuvioasă Melania romana</p>

NOTE: 1) După 30 Septemvrie stil vechi (Sf. Mucenic Grigorie al Armeniei) se trece la 14 Octomvrie (Sf-ții Cuv. Cosma și Parascheva.)

2) Zilele 1—13 Octomvrie stil vechi se suprimă și amintirea Acoperirea Maicii Domnului, Sf. Ap. Anania și următorii până la Sf-ții Mucenici Carp și Papii se va face în 14 Octomvrie împreună cu pomenirea Sfinților Cuvioși Cosma și Parascheva.

3) Tot în 14 Octomvrie se vor ceti Evangheliile 20 și 21 de după Rusalii, rămase afară, în urma îndreptării calendarului.

4) Pentru fixarea zilei de Paște se susține, pascalia Bisericii Ortodoxe de până acum, având data a se transforma în conformitate cu calendarul Iulian îndreptat. Astfel în anul 1925, pentru Postul Sf-lor Paște, lăsatul de carne va fi la 22 Februarie, lăsatul de brânză la 1 Martie, ziua de Paște la 19 Aprilie, Înălțarea Domnului la 28 Maiu și Coborârea Sf-tului Duh la 7 Iunie. Toate sărbătorile cu date fixe în anul 1925 și următorii, rămân neschimbate la zilele lor de până acum, și toate orânduirile bisericești se susțin nealterate.

Poftim Onor. preoțime, ca atât enciclica sinodală cât și calendarul îndreptat să le aducă la cunoștința publicului prin cetirea în sfânta biserică într'una din Duminicile ori sărbătorile lunii August a. c. pe lângă lămuririle cuvenite stăruind ca poporul să primească îndreptarea calendarului cu toată încrederea și liniștea sufletească cu atât mai vărtos, cu cât acest calendar îndreptat și curățit de greșelile lui vechi, nu are în același timp, ca cuprins, nimic comun, cu calendarul gregorian al romano-catolicilor.

În special îndatorăm Onor. preoțime, să cetească cu atențiune calendarul îndreptat pe lunile Octombrie, Noiembrie, și Decembrie, anul 1924 cu notele dela fine și să se conformeze acelora la serviciile divine.

În Dumineca din 29 Septembrie st. v. (12 Octombrie st. nou) a. c. se va publica în sfta biserică de pe amvon, că în ziua de Marți, ce urmează, în loc de 1 Octombrie, vom avea 14 Octombrie a. c. și astfel în aceea zi de Marți, vom sărba pe Cuvioasa *Paraschiva* și cu aceasta urmează regulat serviciile divine după rânduiala calendarului îndreptat.

Arad, din ședința Cons. a senatului bisericesc ținută în 11/24 Iulie 1924.

Ioan J. Papp m. p.
Episcop.

INFORMAȚIUNI.

Documentele de valoare descoperite în arhivele orașului Cluj. În localul primăriei Cluj au fost găsite multe documente istorice de mare valoare.

În trei camere ale acestei instituții, există o arhivă veche cu acte de prin secolul XV-lea. Între acestea s'au descoperit următoarele acte importante:

Un act iscălit cu mâna proprie a lui Mihai Viteazul la 24 Ianuarie 1600, prin care aceasta întărește, în calitate de Voievod al Ardealului, privilegiile pe care le avea și până atunci orașul Cluj.

Alt act e scris latinește, cu iscălitura lui Mihai Viteazul, în urma cerei unor nobili maghiari, le întărește privilegiile ce le aveau. Acest act e dat din Iulie 1600.

Un ordin, iscălit tot de mâna proprie a lui Mihai Viteazul, către orașul Cluj

S'au descoperit deasemenea documente, care arată, că în secolul al XV-lea la primăria Cluj se scriau acte oficiale în limba română.

Ziarele străine la Newyork. Numărul ziarelor străine cari apar la Newyork este de două ori mai mare decât al ziarelor cari apar în limba englezească.

Tirajul tuturor ziarelor cari apar în alte limbi decât cea englezească este cam un milion. După numărul cititorilor, primul loc îl ocupă ziarele evreești: 5 ziare cu un tiraj total de 390 mii. Urmează apoi cele italienești: două la număr cu 175 mii de cititori.

Rusește apar două ziare cu un tiraj de peste 72.000. Tot două ziare apar în limba grecească cam în 55.000 exemplare. În limbile slovenă, slovacă, sârbă și croată apar 5 ziare cu un tiraj total de 55.000.

În ungurește apar două ziare cu 47.000 cititori. În limba polonă apar trei în 26 mii ex.

Francezii au un singur ziar cu 17 mii cititori.

Un ziar cu 12.000 cititori au cehii și tot unul cu un tiraj de 7000 Spaniolii. Mai apar apoi trei ziare arabe cari toate la oaltă au 9000 de cititori.

A V I Z.

Cu onoare aduc la cunoștință onoratu-lui public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Dorobanților Nr. 41 (școala confesională), am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; *construiesc orice planuri de casă, școli și biserici* împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de toffelul de lucrări de zidiri, și întreprind toffelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:
Tedor Cioban,
architect.

CONCURSE.

Nr. 2554—1924.

Pentru deplinirea postului de *director, a catedrei de religione, de limba franceză și cea de economie la școala normală ort. română din Arad* se publică concurs cu termen de 30 zile dela primă publicare în organul „Biserica și Școala”. La postul de director pot reflecta nu numai profesori actuali ai școalei, ci și recurenți noi, cari se cred de a fi potriviți.

Dela recurenți se cere: să fie ortodocși români; să aibă cvalificația profesorilor similari ai statului; să dovedească aceste calități și ștudiile cu documente originale sau cel puțin cu copii dela notarul public, prezentând și extras de botez, iar în caz de a mai fi servit și atestat de serviciu.

Beneficiul ce se pune în vedere este cel pentru profesorii similari ai statului.

Cererile cu toate documentele necesare vor fi de a se înainta Cosistorului eparhial.

Arad, la 4/17 Iulie 1924.

Consistoriul ort. român din Arad.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă veteranul paroh Terentie Petrovici din TELA protopresbiteratul Lipovei, în nex cu ordinul consistorial de sub Nr. 2432/924. prin acesta se publică concurs de nou, cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele parohiale sunt:

1. Un intravilan parohial de 1200 st. □
2. Una sesiune parohială completă.
3. Birul preoțesc în bani din fundațiunea Toma Galetar, anual 600 adecă șase sute Lei, cu adaus de scumpete.

4. Stolele legale.

Întregirea dela stat (Cvota capelanilor). Alesul capelan va beneficia jumătate din venitul parohial atâta timp, cât parohul va fi în funcțiune iar după aceea va beneficia între venitul în sensul §-lui 6 din Reg. pentru parohii.

Alesul capelan este obligat a catihiza elevii ortodoxi dela școala primară din comună și va suporta dările publice în proporția venitului.

Parohia e de clasa I-a *La concursul de față se admit și reflectanții cu cvalificațiune de clasa III-a (treia.)* Doritori de a reflecta la acest post sunt poștiți ca recursurile adresate comitetului parohial din TELA ajustate cu documentele recerute și cu atestat despre eventualul serviciu prestat de teren bisericesc școlar, să le înainteze P. On. oficiu protopopesc din Lipova în termenul concursual, având sub durata acestuia, pe lângă respectarea strictă a dispozițiilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii și numai după prealabilă încunoștințarea a P. On. D. Protopop tractual, a-se prezenta în sf. biserică din loc în vre duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratoriă. cei din altă dieceză au să dovedească, că posed binecuvântarea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

TELA din ședința Comitetului parohial ort. rom. ținută la 14/27 Martie 1924.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă* protopop.

—□—

1—3

Conform rezoluțiunii venerabilului Consistor diecezan de sub Nr. 2333/924 pentru îndeplinirea parohiei vacante Bulza, protopresbiteratul Lipovei, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“

Veniturile parohiei sunt:

1. Un intravilan parohial de 800 st.² și 800 st.² intravilan.

2. O sesie parohială parte arător, parte fânaț.
3. Stolele legale
4. Birul legal.
5. Întregirea dela stat.

Alesul e obligat a suporta toate dările publice după venitul parohiei și să catihizeze la școala din loc apoi a predică regulat în sf. biserică

Parohia e de clasa III-a deci reflectanți au să dovedească că posed asemenea cvalificațiune iar recursurile ajustate din documentele recerute în original precum și cu atestat despre serviciul prestat până aici și adresate comitetului parohial ort. rom. din Bulza să le subștearnă P. On. Oficiu protopopesc ort. rom. din Lipova îndatorați fiind a se prezenta în sf. biserică din Bulza în vre o duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie dar numai cu observarea strict a celor dispuse prin § 33 din Regulamentul pentru parohii dovedin protopresbiterului tractual că posed cvalificațiunea prealabil înscrisă.

Cei din altă dieceză vor dovedi că au înalta învințară a P. S. Sale Episcop diecezan de a putea pre cum reflecta la aceea parohie.

Bulza din ședința Comitetului parohial ort. rom. ținută la 5/18 Maiu 1924.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă* protopresbiter tractual.

1—3

Publicație

pentru vnzarea de lemne focali.

Comuna bisericescă Vațadesus (județul Hunedoara) pprezbiteratul Hălmagiului, în baza incuviințării v. Consistor diecezan ort. rom. din Arad de nr. 3184/1924, vinde pe calea licitației publice împreunate cu oferte încsise, ce se va ținea în cancelaria notariatului **Vațadejos ziua de Marți 30 Iulie (12 August) a. c.** orele 2 d. m. materialul lemnos: fag etc. lemne pentru foc, de pe un teritor din pădurea bisericeii de circa 4 jughere evaluat circa la 800-900 metri cub. Pădurea e aproape de stațiunea căii ferate Vațadejos și de trenulu industrial a firmei Seidner.

Prețul strigării face Lei 27,000. Participatorii amatori înainte de liciteție, iar cei care dau oferte închise la prezentarea ofertului vor avea să depună în numerar o cauție de 10% din prețul strigării. Ofertele închise sunt a se prezenta la Oficiul ppresbiterat ort. rom. din Hălmagiu până la ora 12 la 29 Iulie (11 August) a. c. unde să pot primi și alte informații relativ la condițiile licitației. Dreptul de exploatare dela locurile competente va avea să-șil câștige cumpărătorul.

Pentru Comitetul parohial ort. rom. din Vațadesus.

(ss) *Cornel Lazar*, pprezbiter.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: Prefectura Județului.